

УДК 336

Андрющенко І.Є.

д-р економ.наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Фінансова безпека є невід'ємною складовою економічної безпеки держави, оскільки вона забезпечує функціонування будь-якої економіки. Це підтверджує доктор економічних наук Микола Єрмошенко, який стверджує, що фінансові ресурси є «кров'ю» економічної системи держави. Недбалість щодо стану фінансової безпеки може мати катастрофічні наслідки, такі як занепад галузей, банкрутства підприємств та загроза життєзабезпечення держави, що може призвести до втрати її суверенітету. У зв'язку з цим, забезпечення фінансової безпеки є одним з найважливіших завдань держави, що потребує постійного уваги та планування [1, с.21].

Україні поки що не вдається забезпечити ефективну бюджетну політику з позиції фінансової безпеки через низку проблем, таких як нечітке розмежування центрального та місцевих бюджетів, взаємозаліки і секвестрування, відсутність чітких пріоритетів бюджетних витрат і порушення законодавчо визначених норм витрат [2, с.173]. Наявність військових конфліктів та гібри-

дних загроз також можуть суттєво погіршувати економічний та соціальний розвиток держави. У випадку України, воєнний конфлікт на Сході країни призвів до зниження економічного потенціалу цих регіонів, зокрема зниження обсягів виробництва, експорту, зайнятості населення тощо. Це в свою чергу впливає на економічну безпеку держави, оскільки регіони, які раніше були потужними джерелами економічного розвитку, тепер стали залежними від допомоги з боку країни.

До початку збройного конфлікту на Сході України Донецька та Луганська області були добре розвинуті соціально та економічно. Вони вносили значний вклад у ВВП, промисловість, експорт, зайнятість населення та інноваційну діяльність національної економіки України. Таким чином, їхні регіональні економіки значно впливали на стан економічної безпеки держави, а будь-які зміни в цих областях відразу відображалися на індексах безпеки та їхніх підіндексах [3].

Питання забезпечення фінансово-економічної безпеки держави є дуже актуальним для України та отримало значний інтерес від правознавців та науковців. Важливо зазначити, що ситуація в даній сфері неперервно змінюється, оскільки інституційні перетворення спрямовані на вдосконалення соціально-економічних інститутів, які забезпечують реалізацію цивільних прав, підвищення ефективності системи державного управління та адміністративно-правового регулювання, розвиток людського капіталу та громадянського суспільства, стійке функціонування і розвиток національної економіки, подолання технологічного та промислового відставання. Наразі загальною є згода, що вирішення стратегічних завдань розвитку нашої держави можливе лише за умови комплексної модернізації економіки, державного управління, соціальної політики та правоохоронної системи [4, с.57].

В умовах гібридного воєнного конфлікту на Сході України ситуація істотно змінилася, адже деякі регіони знаходяться під окупацією, відповідно, їх економіка тимчасово не враховується [3]. Російська Федерація свідомо та цілеспрямовано знищує економіку України, використовуючи це як один з методів гібридної війни. Руйнування економіки призводить до незадоволеності населення владою, соціальної напруги в суспільстві та підриває довіру до влади. Країна-агресор використовує різні економічні інструменти, включаючи санкції проти українських товарів та послуг, а також вплив на інші держави з метою прийняття рішень, що не відповідають національним інтересам України. Це є однією з основних загроз фінансово-економічній безпеці України, і вимагає ефективних заходів для протидії цьому впливу та відновлення економіки країни [5].

Найбільш відомий досвід повоєнного відновлення - це період економічного зростання, що почався після закінчення Другої світової війни та тривав до 1970-х років, який отримав назву післявоєнного економічного буму. Цей

період відзначався сталим та значним економічним зростанням, що дало змогу досягти майже повної зайнятості у багатьох європейських та східноазіатських країнах, зокрема тих, що постраждали від війни, таких як Японія (японське економічне диво), Західна Німеччина (економічне диво), Франція (славне тридцятиріччя), Італія (італійське економічне диво) та Греція (грецьке економічне диво). Особливий інтерес для України складає досвід швидкого економічного зростання у цей період, що може бути використаний для відшкодування втрат від анексії Криму та швидкого відновлення економіки Донбасу, яка була зруйнована воєнними діями. Крім того, потрібно створити нову концепцію реконструкції, яка враховуватиме сучасні умови.

Як показує практика держав, перед відновленням економіки необхідне політичне рішення, яке ґрунтується на геополітичній доцільності та національному патріотизмі, з метою визначення моделі розвитку. Україна для успішної економічної реконструкції повинна вжити такі послідовні заходи: розробка і реалізація сучасної, заснованої на інноваційному розвитку, концепції реконструкції економіки з урахуванням реальної геополітичної ситуації; реалізація розробленої вітчизняними науковцями і урядом стратегії відновлення та розвитку Донбасу, а також повернення Криму та окупованих територій; визначення пріоритетних галузей розвитку, які забезпечать високу конкурентоспроможність товарів і послуг на зовнішніх ринках та державна підтримка даних галузей; прийняття відповідних законів щодо повної зайнятості, гідної оплати праці, підвищення продуктивності праці, цінової стабільності; розробка механізмів використання запозичених коштів та їх контролю; прийняття відповідних законів щодо уникнення формування монополій; недопущення корупції та запровадження економічних механізмів боротьби з нею; розробка ефективної соціальної політики, політики зростання доходів і споживання населення; створення спеціальних економічних зон і наукових парків [6].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ткаченко І.П. Фінансова безпека: конспект лекцій з дисципліни. Кам'янське, 2021. 260 с. – URL: <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/36/7-36-kl79.pdf>

2. Живко З.Б., Черевко О.В., Копитко М.І., Зачосова Н.В., Живко М.О., Серета В.В., Занора В.О., Бісєвць А.В. Економічна безпека держави: навчально-методичний посібник. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 240 с. – URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3466/1/%D0%9D%D0%9C%D0%9F_%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B8.pdf

3. Іляш О. І., Блохін П.В. Емпіричне оцінювання впливу збройного конфлікту на стан економічної безпеки тимчасово окупованих Донецької та Луганської областей. Економіка та підприємництво. 2021. № 4. – URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2021/4_2021/5.pdf

4. Алексєєнко І. Г., Кошельник І. І., Радінська В. О. Фінансово-економічна безпека: теоретико-правові аспекти: навчальний посібник. Дніпро: видавець Біла К. О. , 2019. 195 с. – URL: <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/12345678>

9/2885/1/%D0%A4%D0%95%D0%91%20%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A.pdf

5. Указ президента України №347. 2021. – URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>

6. Іванов С.В. Економічне відновлення і розвиток країн після збройних конфліктів та воєн: невтрачені можливості для України. Економіка України. 2019. № 1. – URL: <https://er.dduvs.in.ua/>